

Selvitys työllisyyskoordinaattorin toiminnasta 2.1.–30.10.2016

Syyskuussa 2014 tehty valtuustoaloite koski pitkäaikaistyöttömien tilanteiden kartoitusta ja heidän työllistämismahdollisuuksiensa selvittämistä. Vastauksessa valtuustoaloitteeseen kuvattiin kunnan vastuita pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa (KV 16.3.2015 § 21) ja todettiin, että kaupungin tavoitteena on säilyttää työmarkkinatuen kuntaosuus mahdollisimman alhaisella tasolla. Vastauksessa todettiin myös, että Kauniainen on työllistänyt viimeisen 10 vuoden aikana säännöllisesti palkkatuella 5-10 työtöntä työnhakijaa kaupungin organisaatioon.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 9.12.2015 § 253 perustaa määräaikaisen selvityshenkilön tehtävän sosiaali- ja terveystoimeen vuodeksi 2016. Kaupunginhallitus edellytti sosiaali- ja terveystoimelta toimenpiteitä, joilla pitkäaikaistyöttömien työllistämiskysymyksiä, eli palkkatuella työllistämistä sekä muuta työllistymistä edistävää toimintaa (kuntouttava työtoiminta ja työkokeilu) kehitetään.

Työllisyyskoordinaattorin tehtävään ryhtyi kunnan vakinainen viranhaltija, joka on tehnyt ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liittyvän opinnäytetyönsä aiheesta ja toimii tämän tehtävän lisäksi myös lastenvalvojana kunnassa. Työllisyystehtävään käytetty työaika on ollut 50–60 %, eikä tehtävään ole palkattu ulkopuolista henkilöä.

Valtion määrittelemiin työllisyystoimenpiteisiin kuuluu pääsääntöisesti palkkatukityö, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Työllistettäviä pitkäaikaistyöttömiä ei ollut tarpeen erityisesti segmentoida eikä priorisoida, koska määrä on sitä ajatellen vähäinen ja monimuotoinen iän ja osaamisen suhteen. Työtä on tehty työllistettävän yksilöllisen tilanteen ja tarpeen mukaan, mikä on todettu työllisyyskoordinaattorin tekemässä haastattelussa. Ihmisten motivaatio on ollut oleellisin ohjaava tekijä. Pitkäaikaistyöttömiä on vuonna 2016 työllistetty 6 kuukauden ajaksi palkkatuella yhdyskuntatoimessa arkistointitehtäviin, sosiaali- ja terveystoimen it -projektitehtäviin sekä kirjoitus- ja arkistointitehtäviin jaetusti varhaiskasvatukseen ja vanhuspalveluiden kesken.

Kuntouttavaan työtoimintaan on osallistunut vuoden 2016 aikana kuusi kauniaislaista, joista osan kohdalla toiminta jatkuu edelleen. Kuntouttavan työtoiminnan paikat on saatu Espoon työpajoilta. Kuntouttavaan työtoimintaan ohjautuvat asiakkaat tarvitsevat yleensä runsaasti apua ja ohjausta työntekoon, arjen hallintaan ja päivärytmin sujumiseen. Työkokeilua toteutetaan syksyllä jaetusti terveystoimien ja vanhuspalveluiden kesken toimisto- ja arkistointitehtävissä.

Työllistymisvaihtoehtoja on kartoitettu myös suuremmilta paikallisilta työnantajilta. Näille tahoille on mahdollisuus työllistää tukityöllistettyjä arvioiden tilanne tapauskohtaisesti. Tukityöllistetyn työhön ottaminen vaatii ammattitaitoa ohjaukseen ja perehdytykseen. Tällä hetkellä em. tahoilla ei ole tukityöllistettyjä mm. siksi, että kunnan rahoitusvastuulla olevia tehtäviin soveltuvia henkilöitä ei ole löytynyt näihin paikkoihin.

Työllisyyskoordinaattori on vuoden aikana kartoittanut sekä työntekijöitä että kaupungin toimialoilta soveltuvia työtehtäviä täytettäväksi, esim. it-tukihenkilö koululle, urheiluhallin valvoja, koulunkäyntiavustaja, avustajia myös muille kaupungissa toimiville työnantajille, ulkoiluseuraksi vanhuksille, laitoshuoltaja, lastenhoitaja, kotipalvelutyöntekijöitä, myynnin ja markkinoinnin ammattilaisia yksityiselle yritykselle jne.

Kauniaisten työttömyyslukuja

Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä Kauniaisissa

Kuukausi	Työttömät, henkilöä	Työttömyysprosentti
Elokuu 2016	352 (joista pitkäaikaistyöttömiä 146)	8,2
Elokuu 2015	322 (joista pitkäaikaistyöttömiä 139)	7,9

Kunnan rahoitusvastuulla olevat, tilanne 31.8.2016

Kuukausi (sakko) e	Määrä, henkilöä	Kunnan osuus
Elokuu 2016	66 (yli 300pv: 41, yli 1 000 pv: 25)	30 000
Tammikuu 2016	56 (yli 300 pv: 41, yli 1 000 pv: 15)	22 500
Arvio, jos työllistämistoimia ei olisi toteutettu	72	32 280

Arvioon perustuen kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksatus on työllistämistoimien johdosta tällä hetkellä kuukausittain n. 2280 euroa pienempi verrattuna tilanteeseen, että työllistämistoimia ei olisi toteutettu ollenkaan. Arvioon on laskettu mukaan palkkatuetuttujen sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevien henkilöiden kuntaosuudet (6 x n. 380 euroa).

Valtakunnallisestikin työttömyyden, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden, kasvu on pitänyt kunnan rahoitusvastuulla olevan tilanteen entisellään. Osa näistä pitkäaikaistyöttömistä on työkyvyttömiä ja heidän kohdallaan selvitetään parhaillaan terveyskeskuksen pitkäaikaistyöttömille nimetyn terveydenhoitajan ja johtavan ylilääkärin kanssa eläkejärjestelyjen mahdollisuutta. Merkittävä osa näistä henkilöistä ei ole vastannut yhteydenottopyyntöön. Mitään velvoitetta yhteydenottoon tai työllistämistoimenpiteisiin ei ole, jos he eivät ole sosiaalipalvelujen toimeentulotuen hakijoina. Työllistämistoimenpiteet on keskitetty ensisijaisesti henkilöihin, joilla itsellään on motivaatio työllistyä. Jotkut pitkäaikaistyöttömistä eivät koe tarvitsevansa työtä vaan pärjäävät työttömyyskorvauksen lisäksi joko puolison tuloilla tai muulla omaisuudella.

Pitkäaikaistyöttömien haastattelut

Työllisyysasioita koskeva kirje ja kehoitus varata aika haastatteluun lähetettiin TE-toimiston kautta Kelan listauksen mukaan kunnan rahoitusvastuulla olevalle 40:lle pitkäaikaistyöttömälle keväällä 2016. Haastattelujan varasi 16 pitkäaikaistyötöntä.

Haastatteluun sisältyy myös elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyvää pohdintaa ja tarvittaessa palveluihin ohjaamista. Työttömiä on informoitu mahdollisuudesta terveydenhoitajan tekemään terveydentilan kartoitukseen ja työkyvyn arviointiin sekä suuhygienistin tekemään suun ja hampaiden tarkastukseen ja ennaltaehkäisevään käyntiin. Toiminta pystyttiin aloittamaan vasta keväällä, joten tästä ei ole vielä paljoa seurantatietoa ja kokemuksia.

Espoon monialaisen palvelukeskuksen (entinen Etyp) kanssa yhteistyössä työllisyyskoordinaattori on haastatellut kahdeksan kauniaislaista pitkäaikaistyötöntä, eli yhteensä hän on tavannut 24 pitkäaikaistyötöntä kauniaislaista. Työllisyyshaastattelut ja Etyp -tapaamiset jatkuvat edelleen.

Monialaisen yhteispalvelun tarve arvioidaan, kun työtön on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää tai hän on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 6 kuukautta (alle 25-vuotiaat) tai vähintään 12 kuukautta (25 vuotta täyttäneet). Monialaiseen yhteispalveluun ohjataan ne työttömät, joiden työllistymisen edistäminen edellyttää kunnan, TE-toimiston ja Kelan palvelujen yhteensovittamista.

Työllisyyskoordinaattori on tavannut myös ilman opiskelu- tai työpaikkaa olevia, toimeentulotukea hakevia nuoria ja ohjannut heitä sosiaali- ja terveystoimessa olevan palveluohjaajan asiakkaiksi. Palveluohjaajan asiakkaana on tällä hetkellä useita nuoria aikuisia, joita hän opastaa arjessa elämänhallinnan saavuttamisessa.

Haastateltujen ansioluettelot on lähetetty toimialoille tiedoksi ja toimialat ovat ansioluettelot nähtyään voineet ottaa yhteyttä työllisyyskoordinaattoriin yhteisen työllisyyshaastattelun järjestämiseksi. Työpaikan osoittamisessa on haasteita sekä työnantajan että työllistettävän näkökulmasta: toimialojen ja työllistettävien tarpeet eivät ole aina kohdanneet. Kaupungissa on hankkeen aikana toiminut toimialojen tulosaluelpäälliköistä tai vastaavista koottu työllistämisyryhmä, jonka tehtävänä on yleisemmin pohtia työllistämisen kysymyksiä ja luoda työllistymistilaisuuksia.

Koska henkilöstöpäällikkö useiden vuosien ajan on työllistänyt valtion palkkatuen turvin erityisesti velvoite- ja pitkäaikaistyöttömiä kaupungin eri toimialoille (keskim.6-10/v.), samoin kuin tarjonnut työkokeilupaiikkoja ja huolehtinut yritystuista on palkkatukirahojen hallinnointi keskitetty henkilöstöhallintoon.

Muiden kuntien työllistämisesimerkkejä

Porin kuntakokeilussa vuosina 2012 – 2015 oleellisina kehittämistarpeina nähtiin kuntouttavan työtoiminnan lisääminen ja monipuolistaminen, palveluohjauskoulutus, sekä työpankki- ja yritysyhteistyötoiminta. Kokeilun toteutukseen on varattu kunnille valtion talousarviossa erillistä kokeilumäärärahaa. Porissa kuntouttavan työtoiminnan paikat ovat lisääntyneet runsaassa vuodessa yli kaksinkertaisiksi. Kelan sakkomaksut ovat laskeneet viime vuodesta tähän mennessä n. 800 000 euroa ja koko vuoden arvio on, että sakkomaksut tulevat olemaan hieman yli miljoona euroa pienemmät, jolloin ko. määräraha on käytettävissä lisäaktivointiin. Hallintokunnilla on vähintään 5 % kiintiöpakko ottaa työtoimintaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita suhteutettuna vakinaiseen henkilöstömääräänsä vähintään 6 kuukauden ajaksi.

Turussa on meneillään työllisyyteen liittyvä Party (Parempaa työkykyä) -hanke vuosina 2015 – 2018. Se on tarkoitettu yli 1 000 päivää työttömänä olleille antamaan tukea omaan toiminta- ja työkykyyn. Hankkeeseen kuuluu mm. kokonaistilanteen kartoitus, terveyspalvelut, työ- ja toimintakyvyn arviot, tuki- ja neuvontapalvelut sekä soveltuvat työtoiminta- ja ryhmätoimintapalvelut. Tulevaisuuspajalta Työhön Tuetusti -hankkeen (TUTTU) tavoitteena on tehdä asiakkaiden aktiivisesta osallistumisesta luonteva osa työllisyydenhoidon ja sosiaalipalveluiden kehittämistä. Hanke keskittyy työllisyydenhoidon ja sosiaalipalveluiden sähköisen asiointi- ja asiakasympäristön kehittämiseen. Hanke toteutetaan vuosina 2015 – 2017 ja se on ESR-rahoitteinen.

Turun kaupunki on ratkonut pitkäaikaistyöttömyyttä työllistämällä omaan organisaatioonsa sekä korottanut kuntalisän määrää niin, että kolmannen sektorin yhdistykset ovat pystyneet palkkaamaan pitkäaikaistyöttömiä henkilöitä kuntalisän turvin. Lisäksi Turun kaupunki tekee yhteistyötä työnetsijäpalveluiden kanssa. Työnetsijä saa korvauksen palvelustaan sen jälkeen, kun työsopimus pitkäaikaistyöttömän kanssa on kirjoitettu. Turun kaupungin sakkolistalla on ollut elokuussa 2016 pitkäaikaistyöttömiä 5 143 henkilöä, joista 300 päivää työttömien osuus on

53 % ja 1 000 päivää työttömän olleiden osuus on 47 %. Vertailun vuoksi Kauniaisissa oli elokuussa 66 pitkäaikaistyötöntä ja vastaavat prosenttiluvut Kauniaisissa ovat 300 päivää 62 % ja 1 000 päivää 38 %.

Lopuksi

Työllisyyskoordinaattori on hoitanut tehtävää lyhyen ajan, joten vaikuttavuutta ei ole mahdollista arvioida. Kuitenkin jo nyt on todettavissa taloudellisia vaikutuksia: kunnan rahoitusvastuu työmarkkinatuesta on kuukausittain n. 2280 euroa pienempi verrattuna tilanteeseen, että työllistämistoimia ei olisi toteutettu laisinkaan ja tähän ryhmään kuuluisi 74 pitkäaikaistyötöntä.

Toiminta on pitkäjänteistä ja hankkeet kunnissa ovatkin 3-4-vuotisia, ja usein niissä on erillinen rahoitus ja ulkopuolisia toimijoita. Oman vielä lyhyen kokemuksen perusteella vuoden 2016 aikana on Kauniaisissa tunnistettu kehittämiskohteita ja työllisyyskoordinaattori on tutustunut mm. muiden Terve Kunta-verkostoon kuuluvien kuntien vastaaviin kokeiluihin.

Työllisyyskoordinaattorin tehtäväksi sopii mm. toimeentulotukikytkennän takia nuorten, 20–29-vuotiaiden ilman opiskelupaikkaa tai työtä olevien nuorten haastattelu ja ohjaaminen. Kun Kauniaisissa pohditaan tapoja etsivän nuorisotyön järjestämiseksi, on työllisyyskoordinaattorin, palveluohjaajan ja kaupungin erityisnuorisotyöntekijöiden yhteistyömuotojen ja työnjaon rakentaminen varteenotettava vaihtoehto.

Ratkaisua tehtäessä tulisi pohtia, olisiko hyvä keskittää rahoitus sosiaalipalveluihin, mikä joustavoittaisi toimintaa sekä perustaa esim. työllisyysbudjetti, jonka avulla voidaan toteuttaa pienimuotoisia interventioita kuten ohjauspalkkioita lisäämään omien toimialojen työllistämishalukkuutta. Hyvä yhteistyö toimialojen ja kaupungin yritysten kanssa on edellytys työllistämistoimenpiteissä onnistumiselle.

Työllisyyspalvelut erityisesti vaikeimmin työllistettävien pitkäaikaistyöttömyyden osalta ovat suurella todennäköisyydellä jäämässä kuntiin ja olisikin tarkoituksenmukaista jatkaa ja kehittää kunnassa aloitettuja työllistämistoimenpiteitä ja - koordinoitua sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä tulevien ratkaisujen alkamiseen saakka.